

Posudek bakalářské práce Alice Martini *Florentský dialekt – fonetické a morfologické aspekty*, Ústav románských studií FFUK, ak. r. 2018/2019

Alice Martini se ve své práci věnuje florentskému dialektu: volba dialektologického tématu v kvalifikační práci na bakalářské úrovni je značně neobvyklá, v autorčině případě má své ovšem opodstatnění: autorka pochází z bilingvního, resp. trilingvního prostředí a florentský dialekt je vedle standardní italštiny a češtiny de facto jejím rodným jazykem. Rozhodla se proto, jak popisuje v Úvodu (Introduzione), prohloubit svou teoretickou znalost rodného dialektu a popsat hlavní fonetická a morfologická specifika, která jej odlišují od standardní italštiny.

Po stručném úvodu definujícím motivaci a cíle práce následuje stručná kapitola, v níž se autorka pokouší zasadit florentštinu do kontextu ostatních toskánských dialektů a vymezuje ji vůči standardní italštině. Těžiště práce spočívá ve dvou dalších kapitolách: kapitola 3 se věnuje hlavním fonetickým aspektům, jimiž se florentština liší od standardní italštiny: autorka se zde zaměřuje zejména na frikativy a známý fenomén tzv. *gorgia toscana*. Čtvrtá kapitola pojednává o některých morfologických rysech, zejména klitických zájmenech ve funkci subjektu, přivlastňovacích zájmenech (resp. adjektivech), odlišném použití některých sloves a také například futura. Následuje velmi stručný Závěr, Bibliografie a Résumé v italštině, češtině a angličtině.

Práce je psána pěknou italštinou a je poměrně zdařilá. Po formální stránce jí víceméně není co vytknout, snad jen zbytečné opakování bibliografických odkazů (pod čarou) u citací: jsou-li příklady čerpány z jediného zdroje, není třeba uvádět týž odkaz u každého z nich. A ještě: neměl by být titul práce psané italsky rovněž v italštině?

Pokud jde o stránku obsahovou, je škoda, že některé pasáže nejdou více do hloubky (zejména úvodní kapitola) a že se diplomantka neodvážila samostatnějších úvah a závěrů: práce sestává víceméně pouze z popisu obsahu článků, které autorka k problematice načetla, a její komentáře se omezují na poznámky o tom, zda daný jev zná, či nezná z vlastní zkušenosti (srov. např. s. 53: „Personalmente considero questo uso del singolare nel plurale di sfumatura arcaizzante, tuttavia mi è capitato di udirlo a più riprese nella parlata fiorentina, anche in quella dei miei familiari.“). Některé poznámky mi navíc v kontextu kvalifikační práce připadají snad až příliš osobní a nepodložené, srov. s. 36: „Ritengo tuttavia che sia un fenomeno in diminuzione e ormai di sfumatura arcaizzante. Questo perché mia nonna pronunciava la variante 'boce' al posto di voce e mio padre quando la udiva rideva, perché gli sembrava un'espressione ormai inusuale e antiquata.“

Určitou výhradu bych měla i k použitým zdrojům: je zřejmé, že literatury k tématu není mnoho, což ospravedlňuje využití značně nesourodých (typově i chronologicky) článků a studií věnovaných různým aspektům florentského dialektu; v obecnějších pasážích by ovšem dle mého názoru bylo vhodné důkladněji nahlédnout i do velkých gramatik (např. GGIC), případně více čerpat z *Enciclopedia dell'Italiano* na webu treccani.it, neboť stati v *Grammatica italiana* na témže webu jsou obvykle příliš stručné.

K práci mám ještě řadu dalších poznámek a připomínek, které by měly být diskutovány u obhajoby:

1) s. 9: „Nella sensibilità dei toscani questa differenziazione spesso viene percepita come disturbante. Emerge la volontà di sottolineare che, a differenza dei dialetti delle altre regioni italiane, le varietà toscane sono più vicine, se non del tutto identificabili con lo standard.“

Toto tvrzení se mi zdá značně vágní. Skutečně se Toskánci domnívají, že mezi současným, mluveným toskánským dialektem a standardní italštinou není žádný rozdíl?

2) Např. s. 19, ale obecně celá kapitola o fonetice: Některé příklady jsou přepsány transkripcí IPA, jiné ovšem, především ty převzaté z různých článků a studií, nikoli. Chápu, že by to byla práce navíc, ale alespoň v některých případech bych považovala za vhodné transkripci sjednotit.

3) Některé složitější pojmy by měly být vysvětleny a uvedeny do hlubších souvislostí, např. *lenizione* (s. 20 a jinde), ale i *epitesi*, *paragoge* (s. 25) či *rafforzamento sintattico* (s. 48 a jinde).

4) S. 31: U příkladu 2 bych oddělila „preposizioni articolate“ od „preposizioni“: jde o dva různé jevy, první se vlastně týká spíše členu.

5) S. 32: U příkladů jako *un po'* a podobně nejde o elizi, nýbrž o apokopu. V textu navíc není vymezení elize vůči apokopě příliš jasné: chápu ovšem, že tato problematika je poměrně složitá a názory jednotlivých lingvistů na ni se mohou lišit.

6) S. 37 a 38: U textů transkribovaných pomocí IPA se objevuje omylem jako součást textu i nadpis:, srov. „In fiorentino corrente (IPA): **il 'vento di ,Θramon'ta:nã e il 'so:le | im ,fjoren'ti:no hor'rente** || si ,bistitʃ'tʃa:vanõ un 'dʒorno [...]

“ a „In vernacolo (IPA): **i v'vento ð ,Θramon'ta:n e ð s'so:le | im ,fjoren'ti:no 'βe:fero** || un 'dʒorno la ,Θramon'ta:n“ [...].
Věřím, že je to způsobeno spíše nepozorností než autorčinou neschopností číst transkribovaný text.

7) S. 39: Zejména u morfologické části (ale i u části fonetické) bych uvítala, kdyby rozboru konkrétních jevů předcházel obecnější úvod.

8) S. 53: „fior.: queste hòse le son mia“ – Má to býti opravdu takto? Anebo spíše: „queste hòse son le mia“?

9) S. 56: Je přesné hovořit o „aspektualitě“ v souvislosti s jistotou/nejistotou děje v budoucnosti? Nebylo by lepší mluvit o modálních užití futura? Navíc v mnoha případech je takové užití běžné i ve standardní italštině, srov. „avrò avuto cinque anni quando lo vidi la prima volta“.

10) S. 57: „Giannelli osserva che per questo tipo di frasi è possibile vedere un collegamento con quelle concessive, anche dell'italiano standard, ad esempio *sarà così ma ho i miei dubbi*.“ Z formálního hlediska nejde o přípusťkovou větu...

11) S. 58: Kapitolkou 4.8 by bylo vhodné propojit (přínejmenším odkazem) s kapitolou *I soggetti clitici*.

12) S. 60: „a me mi vedi?“ nemůže být ve florentštině také levá dislokace?

13) S. 60: „Rosi Galli aggiunge che nelle perifrasi verbali la sostituzione di *noi* con *si* comporta l'uso dell'ausiliare *essere*, anche dove in italiano ci sarebbe *avere*: - italiano: *abbiamo [sic] mangiato al ristorante / toscano: s'è cenato fòri /a i ristorante*“. Takto to formulovat nelze: i ve standardní italštině se v konstrukci s „neosobním *si*“ přece použije *essere*, a nikoli *avere*: „Si è cenato fuori“...!

14) S. 61: Přepisovat z článku všechny (obecně známé, nicméně pro účely této kapitoly irelevantní) funkce „*si impersonale*“ mi připadá nadbytečné.

Je nesporné, že téma práce svým rozsahem i obtížností značně překračuje látku, která se v lingvistických předmětech probírá v bakalářském studiu. Na druhé straně je diplomatka do

značné míry zvýhodněna tím, že italština i florentský dialekt jsou její mateřštinou. Třebaže práci tedy celkově hodnotím jako zdařilou a k obhajobě ji doporučuji, vzhledem k obecným i konkrétním připomínkám popsaným výše jsem se po delším rozvažování rozhodla pro klasifikaci známkou *velmi dobře*.

V Praze dne 27. 8. 2019

PhDr. Zora Obstová, Ph.D.
oponent bakalářské práce